

Energoapgādes drošība (*Nabucco un Desertec*)

Eiropas Parlamenta 2009. gada 17. septembra rezolūcija par energoapgādes drošības ārējiem aspektiem

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Parlamenta 2007. gada 26. septembra rezolūciju par virzību uz kopēju Eiropas ārpolitiku enerģētikas jomā¹,
- ņemot vērā starpvaldību nolīgumu starp Austriju, Bulgāriju, Ungāriju, Rumāniju un Turciju par *Nabucco* gāzes cauruļvadu projekta tiesisko ietvaru, ko parakstīja 2009. gada 13. jūlijā Ankarā,
- tā kā Krievijas naftas un gāzes uzņēmums *Surgutneftegaz* ir iegādājies lielu daudzumu mazo akcionāru akcijas (21,2 %) Ungārijas naftas ķīmijas uzņēmumā *MOL*, kas ir *Nabucco* konsorcijs loceklis,
- ņemot vērā protokolu par sadarbību gāzes nozarē, ko Krievija un Turcija parakstīja 2009. gada 6. augustā Ankarā un saskaņā ar kuru Turcija dod iepriekšēju piekrišanu *South Stream* gāzes cauruļvada būvniecībai, kā arī ļauj Krievijai veikt izpētes darbus Turcijas teritoriālajos ūdeņos,
- ņemot vērā saprašanās memorandu, ko 2009. gada 13. jūlijā parakstīja 12 ES uzņēmumi, lai izstrādātu *DESERTEC* rūpniecības iniciatīvu ar mērķi attīstīt milzīgo saules enerģijas potenciālu Tuvajos Austrumos un Ziemeļāfrikā,
- ņemot vērā Komisijas paziņojumu "Otrais stratēģiskais enerģētikas pārskats - ES energoapgādes drošības un solidaritātes rīcības plāns" (COM(2008)0781),
- ņemot vērā Komisijas priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par gāzes piegādes drošības aizsardzības pasākumiem un Direktīvas 2004/67/EK atcelšanu (COM(2009)0363),
- ņemot vērā Komisijas priekšlikumu Padomes regulai par to, kā ziņot Komisijai par enerģētikas infrastruktūras investīciju projektiem Eiropas Kopienā, un par Padomes Regulas (EK) Nr. 736/96 atcelšanu (COM(2009)0361),
- ņemot vērā 2009. gada 7.–18. decembrī Kopenhāgenā (Dānijā) gaidāmo ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām (*UNFCCC*) līgumslēdzēju pušu 15. konferenci un Kioto protokola pušu piekto konferenci (*COP/MOP 5*),
- ņemot vērā Reglamenta 110. panta 4. punktu,

A. tā kā energoapgādes drošība, lai gan tā vēl arvien nav nostiprināta Līgumos, ir Eiropas

---

¹ OV C 219 E, 28.8.2008., 206. lpp.

Savienības vispārējās drošības, stabilitātes un labklājības būtiska sastāvdaļa, kā arī pamatelements ekonomikas un sociālās attīstības turpināšanai Eiropā;

- B. tā kā īstenas un efektīvas kopīgās energoapgādes drošības politikas trūkums Eiropas mērogā apdraud ES ārējās darbības vienotību un uzticamību;
- C. tā kā ES atkarība no enerģijas importa pašreiz ir ievērojama un sagaidāms, ka tagadējos apstākļos tā palielināsies;
- D. tā kā naftas un gāzes cenas pasaules finanšu krīzes iespaidā gan samazinās, tomēr lēnā pāreja uz ilgtspējīgākām degvielām, naftas un gāzes atradņu sarūkošā produktivitāte, lai gan tiek atklātas aizvien jaunas atradnes, un nepārtrauktais pieprasījuma pieaugums nenovēršami nozīmē atgriešanos pie sarukušajiem fosilā kurināmā tirgiem un pēc krīzes pārvarēšanas pieaugošu atkarību no importa valstīm, kuras patērē naftu;
- E. tā kā vairākas dalībvalstis ir ļoti atkarīgas no viena dabasgāzes piegādātāja un tā kā nesankcionēts dabasgāzes piegādes pārtraukums var radīt smagas problēmas, kā to varēja konstatēt Krievijas un Ukrainas gāzes krīzes laikā 2009. gada sākumā;
- F. tā kā daudzām dalībvalstīm nav pietiekamu dabisko rezervju krīžu risināšanai;
- G. tā kā sakarā ar pašreizējo un pieaugošo energoapgādes atkarību no politiski nestabiliem reģioniem centieni nodrošināt piegādes drošību tikai valsts līmenī ir izrādījušies nepietiekami un tie nenodrošina visu dalībvalstu ilgtermiņa interešu ievērošanu;
- H. tā kā pašreizējie agrīnā brīdinājuma instrumenti ir izrādījušies neatbilstoši, lai prognozētu 2009. gada janvāra gāzes krīzi;
- I. tā kā arī turpmāk ir paredzams energoapgādes drošības apdraudējums tik ilgi, kamēr enerģijas ražotājas un tranzīta valstis neievēros kopējus un pārredzamus noteikumus, kas paredzēti Enerģētikas hartas nolīgumā un Tranzīta protokolā;
- J. tā kā saistības attiecībā uz energoefektivitāti ES un ārpus tās robežām un salīdzinājumā ar pašreiz izmantojamiem enerģijas avotiem būtisks atjaunojamo enerģijas avotu izmantošanas pieaugums Eiropas Savienībā radītu ievērojamu ietekmi, samazinot atkarību no enerģijas importa, un tādējādi, no vienas puses, uzlabojot energoapgādes drošību un, no otras puses, palīdzot izpildīt saistības līdz 2020. gadam samazināt siltumnīcefekta gāzu emisiju par 20 % vai pat vairāk, ja Kopenhāgenā tiks panākta šāda vienošanās;
- K. tā kā izmaksu lietderības ziņā ļoti labs risinājums, kā samazināt ES atkarību no energoresursu importa, ir veicināt energoetaupījumus, atjaunīgo enerģiju un energoefektivitātes pasākumus, kas sekmētu arī klimata pārmaiņu mazināšanu un virzību uz efektīva energopatēriņa tautsaimniecību;
- L. tā kā cieša sadarbība energoapgādes jomā ir viens no visefektīvākajiem un nepieciešamākajiem uzticēšanās veicināšanas pasākumiem Eiropas Savienības attiecībās ar tās kaimiņvalstīm;
- M. tā kā, lai gan kaut kas jau ir paveikts, attiecībā uz iekšējā tirgus regulējumu, tomēr saglabājot valstu prerogatīvas noteikt, kādas daļas veido tās enerģētikas kompleksu, un

attiecībā uz ārējiem aspektiem ir jārada patiesi kopēja enerģētikas politika, kurā ņemtu vērā dalībvalstu politiskās un ekonomiskās intereses;

- N. tā kā tāda kopēja ārpolitika enerģētikas jomā, kuras pamatā būtu solidaritāte, enerģijas dažādošana, vienotība kopēju interešu aizstāvībā, pastiprināta sadarbība ar lielākajām enerģijas ražotājām un tranzīta valstīm, kā arī patērētājvalstīm un kuras pamatā būtu ilgtspējības veicināšana, radītu sinerģijas, kas palīdzētu nodrošināt Eiropas Savienības energoapgādes drošību un sekmētu ES stiprumu, rīcībspēju ārpolitikā un uzticama partnera reputāciju pasaulē,
1. sagaida no Komisijas, Padomes un dalībvalstīm, ka tās kopīgi demonstrēs stingrāku stratēģisko vadību patiesas Eiropas kopējās ārpolitikas veidošanā energoapgādes jomā, kā Eiropas Parlaments aicinājis iepriekš minētajā 2007. gada 26. septembra rezolūcijā;
  2. atzinīgi vērtē pasākumus, ko Komisija ierosinājusi Otrajā stratēģiskajā enerģētikas pārskatā attiecībā uz ES energodrošības diversifikācijas veicināšanu un uzlabošanu; tomēr uzskata, ka vajadzīgas skaidri noteiktas prioritātes un ātra rīcība šo pasākumu īstenošanā, vienlaikus turpinot pilnībā informēt Parlamentu;
  3. atkārtoti uzsver, ka labi funkcionējošs iekšējais enerģētikas tirgus ir tikpat būtiski svarīgs, lai novērstu gāzes apgādes pārtraukumus un krīzes, kā enerģijas avotu dažādošana; tādēļ uzsver vajadzību vairāk ieguldīt atjaunojamajos energoresursos un zemas oglekļa emisijas enerģijā, kā arī energoefektivitātē, un šādu ieguldījumu nepieciešamības pamatojumam jāveido galvenā daļa Enerģētikas rīcības plānā 2010.–2014. gadam;
  4. atzinīgi vērtē iepriekš minētos jaunus priekšlikumus regulām par pasākumiem gāzes apgādes aizsardzības nodrošinājumā un par ieguldījumu projektiem enerģētikas infrastruktūrās Eiropas Kopienas teritorijā, kuras veicinās lielāku gāzes apgādes nodrošinājumu Eiropas Savienībā, ko panāk, garantējot, ka dalībvalstis veic profilaktiskas darbības un uzlabo krīžu pārvarēšanas mehānismus, un palielinot pārredzamību un samazinot birokrātiskus šķēršļus;
  5. aicina vairāk censties prognozēt iespējamās energoapgādes problēmas, lai novērstu piegādes pārtraukumus turpmāk, cita starpā uzlabojot Energoapgādes drošības korespondentu tīkla (*NESCO*) efektivitāti, un aicina Komisiju steidzami pārskatīt pašreizējos agrīnā brīdinājuma mehānismus, *NESCO* un citus instrumentus, kas izrādījušies neefektīvi, ņemot vērā 2009. gada Krievijas un Ukrainas enerģētikas krīzi;
  6. aicina Eiropas Savienību un tās dalībvalstis attīstīt gāzes uzkrāšanu, nodrošinot ātras izmantošanas iespēju;
  7. uzskata, ka izšķiroša nozīme ir savstarpējo savienojumu uzlabošanai Eiropā, jo pašreizējo trūkumu novēršana ir būtiska, lai efektīvi darbotos iekšējais tirgus un rīcība enerģētikas jomā būtu solidāra; šajā sakarā atzinīgi vērtē vienošanos par infrastruktūras projektu finansēšanu, kas ir daļa no Eiropas ekonomikas atveseļošanas plāna (EUR 250 miljoni), un ideju Eiropā izveidot jaunu visaptverošu elektrības un gāzes tīklu, bet uzstāj, ka energoapgādes drošības jomā nevar iztikt bez vispārēja publiska finansējuma;
  8. uzsver, ka steidzami nepieciešams īstenot stratēģiskus energoapgādes dažādošanas projektus, it īpaši Dienvidu koridorā; šajā sakarībā apsveic Austrijas, Bulgārijas,

Rumānijas, Ungārijas un Turcijas valdības, kuras 2009. gada 13. jūlijā parakstīja starpvaldību līgumu par tiesisko regulējumu *Nabucco* gāzes cauruļvadu projektam, kas ir nozīmīgs pasākums šā projekta realizēšanā, jo mazina atkarību no Krievijas piegādēm, bet vienlaikus uzsver, cik svarīga ir vispārīga sistēma jauna koridora izstrādāšanas regulēšanai, lai savienotu ES ar jaunajiem gāzes avotiem Tuvajos Austrumos un Kaspijas jūras reģionā neatkarīgi no kāda viena konkrēta uzņēmuma vai cauruļvada, ņemot vērā, ka galvenais mērķis ir šāda savienojuma ātra īstenošana; mudina uzņēmumus un dalībvalstis ciešā sadarbībā ar Komisiju nodrošināt sākotnējo līgumu noslēgšanu ar paredzamajiem piegādātājiem par iesūknēšanu cauruļvados;

9. uzsver, ka ES ir jāveido ciešs dialogs ar lielākajiem enerģijas piegādātājiem, lai nostiprinātu savstarpējo atkarību no enerģijas un uzlabotu energoapgādes drošību visā ES, īpašu uzmanību pievēršot lielākas efektivitātes panākšanai, vienlīdzīgai piekļuvei tirgum, nediskriminācijai un pārredzamībai;
10. uzsver, ka dialogi par enerģētiku nekādā gadījumā nedrīkst notikt, ignorējot atklātus un uz rezultātiem orientētus dialogus par cilvēktiesībām un ka cilvēktiesību aizsardzībai vajadzētu būt vienam no svarīgākajiem jautājumiem ES un Krievijas nākamās augstākā līmeņa sanāksmes darba kārtībā un kļūt arī par neatņemamu daļu jaunajā ES un Krievijas nolīgumā;
11. iesaka izstrādāt kopīgu ES pieeju sarunām ar ārējiem partneriem par tranzīta noteikumiem un nodevām un aicina dalībvalstis informēt citai citu un Komisiju par stratēģiskiem lēmumiem un nolīgumiem attiecībā uz enerģētikas infrastruktūras projektiem;
12. aicina Komisiju nekavējoties veikt pasākumus, vēršoties pret naidīgiem pārņemšanas centieniem, ko ES enerģētikas tirgū veic nepārredzamas ārvalstu struktūrvienības un stingri piemērot ES konkurences noteikumus; pauž bažas, piemēram, par to, ka uzņēmums *Surgutneftegaz* nesen ir pārņēmis Ungārijas energokompāniju *MOL* un ka *Surgutneftegaz* neizpauž īpašnieku struktūru un tiešo labumguvēju identitāti, kā to likumīgi pieprasa Ungārijas enerģētikas tirgus regulators; aicina Komisiju izmeklēt tādu nepārredzamu ārvalstu uzņēmumu kā *Centrex* darbības, kas nesen pārņēma Baumgärtenas tirdzniecības un uzglabāšanas uzņēmumu Austrijā;
13. aicina ES sadarboties ar Ziemeļjūras reģiona valstīm, ņemot vērā, ka tās varētu būt energoresursu — jo īpaši jūras vēja enerģijas — piegādātājas;
14. aicina Padomi un Komisiju sadarboties ar dalībvalstīm Vidusjūras reģionā un Ziemeļāfrikas reģiona valstīm, ņemot vērā to enerģijas resursu ievērojamo potenciālu un būtiskās iespējas, kuras varētu tikt radītas šo valstu pašu attīstībai, jo īpaši saistībā ar Barselonas procesu; jo īpaši mudina šajos reģionos izmantot saules un vēja enerģiju; atzinīgi vērtē nesen panākto progresu saistībā ar DESERTEC rūpniecības iniciatīvu attīstīt lielo saules enerģijas potenciālu Tuvajos Austrumos un Ziemeļāfrikā; uzsver, ka ES rīcībai saistībā ar *Desertec* projektu ir jābūt saskaņotai un aktīvi jāsekmē Ziemeļāfrikas un Tuvo Austrumu valstu attīstība; tādēļ aicina uzņēmumus un dalībvalstis ciešā sadarbībā ar Komisiju iesaistīties šajā projektā, lai veicinātu attīstību, izmantojot īstenu tehnoloģiju nodošanu un palielinot vietējo uzņēmumu un pilsoniskās sabiedrības veiktspēju, nolūkā nodrošināt līdzdalību un veidot ilgtermiņa partnerību ar Vidusjūras reģiona valstīm, kurās tiks realizēts *Desertec* projekts;

15. uzsver, cik stratēģiski nozīmīgs ES ir Arktikas reģions, gan attiecībā uz enerģijas resursiem, gan vides, bioloģiskās daudzveidības un transporta jautājumos, atverot Ziemeļu–Austrumu kanālu;
16. uzsver, ka Eiropas kopīgas enerģētikas politikas izstrādes panākumi lielā mērā ir atkarīgi no Lisabonas līguma stāšanās spēkā; mudina ES un dalībvalstis veikt pasākumus, lai nodrošinātu, ka Eiropas kopīgas energoapgādes drošības politikas pamatā ir saistošs, progresīvs un visaptverošs Līgums; aicina nekavējoties ratificēt Lisabonas līgumu, kas būtu solis pareizajā virzienā, jo šajā līgumā ir iekļauta enerģētikas solidaritātes klauzula un ar to ir noteikta ES un dalībvalstu kopīga atbildība par enerģētikas politiku;
17. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Padomei, Komisijai un dalībvalstu valdībām un parlamentiem.